

Виходячи із вищесказаного, вважаємо за необхідне надати власне (авторське) визначення корупції, яке на наш погляд, повною мірою розкриває сутність та ознаки цього вкрай негативного соціального явища.

Отже, **корупція** - це системне явище яке має історичні витoki і полягає у протиправній (не регламентується законом) діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (стаття 3 Закону України «Про запобігання корупції»), що має соціальну обумовленість, правовий характер, політичну та економічну складову і характеризується можливістю використання влади та службових повноважень у корисних цілях, з метою отримання неправомірної вигоди, як матеріального (грошові кошти) так і нематеріального (пільги, черги, переваги) змісту для себе або інших осіб.

Список використаних джерел

1. Волженкин Б.В. Корупция. СПб: Санкт-Петербургский юридический институт Ген. Прокуратуры РФ.1998. С. 6.

2. Кучма Л. Держава не буде донором корумпованих хапуг// Урядовий кур'єр. 1999. 16 грудня.

3. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 року

4. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. Київ: Атіка, 2001. 304 с.

5. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан,

детермінанти та запобігання: навч. посіб. / автор. кол.: В. В. Василевич, О. М. Джу́жа, А. О. Джу́жа, О. Г. Колб, С. О. Колб, І. О. Колб, Н. В. Кулакова, Ю. О. Левченко, А. В. Микитчик, С. І. Мінченко, С. А. Мозоль, Т. В. Миронюк, Г. С. Поліщук, Е. В. Расюк, А. В. Савченко; за ред. проф. О. М. Джу́жи та доц. Е. В. Расюка. Київ: ФОП Маслаков,

Плугатир Максим Віталійович, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

КЛАСИФІКАЦІЯ СПОСОБІВ ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

Слід зазначити, що особливості способів вчинення корупційних злочинів полягають в тому, що вони вчиняються не як одиничні дії, а часто у вигляді системи способів злочинної діяльності, кримінального механізму, що вчиняються насамперед в економічній сфері і нерідко відбуваються протягом тривалого періоду.

Спосіб корупційних злочинів нерідко є складовим елементом злочинної діяльності, здійснюваної за єдиним задумом, що перетворюється іноді на кримінальну систему. В ході вивчення матеріалів кримінальних проваджень виявляється зв'язок цих діянь з

іншими злочинами (проти власності, у сфері господарської діяльності тощо) або іншим корупційними діяннями, а також правопорушеннями, пов'язаним з корупцією.

У той же час ознаки проявів корупції нерідко виявляються при розслідуванні економічних злочинів, у тому числі у вигляді використання посадовими особами та іншими державними службовцями підставних осіб і родичів у підприємницьких структурах, зловживання службовим становищем з метою переведення державних грошей у підприємницькі структури і наступною конвертацією їх у готівку, надання необґрунтованих переваг фізичним або юридичним особам шляхом підготовки або прийняття нормативно-правових актів чи управлінського рішення тощо [1, с. 17].

Способи вчинення корупційних злочинів існує велика кількість - у кожній із сфер суспільного життя (або економіки), що контролюється державними органами виконавчої влади, наявні певні способи підготовки, вчинення та приховування слідів корупційних злочинів [2]. Більш того, зазначені способи залежать також від інших факторів - посади, яку займає особа, що готує або вчиняє злочин (перша особа органу тощо), функціональних обов'язків або посадових повноважень особи; можливостей щодо самостійного вчинення злочину (одноособове або необхідне залучення інших посадовців органу); ступеня корумпованості конкретного посадовця (одноразовий злочин або участь посадовця у корумпованих схемах); ступеня корумпованості органу (сфери економіки, що контролює орган) тощо.

Разом з тим знання про способи отримання неправомірної вигоди необхідне для вироблення заходів виявлення та документування злочинних дій. Тому, способи отримання неправомірної вигоди необхідно розглядати за різними критеріями, оцінка яких вимагає здобування необхідної підтверджуючої інформації і забезпечує ефективність розслідування.

Способи отримання неправомірної вигоди (як корупційного злочину) слід розглядати за наступними критеріями:

- за рівнем (категорією) посади злочинця („звичайна» службова особа; службова особа, яка займає відповідальне становище; службова особа, яка займає особливо відповідальне становище);
- за предметом неправомірної вигоди (гроші, матеріальні цінності, право на майно, послуги тощо);
- за способом отримання неправомірної вигоди (безпосередньо, опосередковано, через посередника, через третіх осіб);
- за метою отримання неправомірної вигоди (за вирішення законного питання, за вирішення незаконного питання);
- за суб'єктивним ставленням злочинця (неправомірна вигода, що пропонується ініціативно; неправомірна вигода, що вимагається отримувачем; неправомірна вигода, що передається у зв'язку з практикою, яка склалася у певному органі);
- за способом маскуванню факту передачі неправомірної вигоди (прямо або у завуальованій формі);

- за суб'єктом надання неправомірної вигоди (стороння особа, працівник того ж органу, підлеглий або особа з числа керівників);
- за розміром неправомірної вигоди (у невеликому розмірі, у великому розмірі, у особливо великому розмірі);
- за наявністю в злочинних діях системи (одноразово, багаторазово);
- за обіцяними діями отримувача неправомірної вигоди (за виконання або невиконання певних дій);
- за суб'єктивним ставленням отримувача неправомірної вигоди до дій, які він обіцяв (для себе особисто або для третіх осіб);
- за видом обіцяних дій (з використанням влади або службового становища);
- за формальним складом (неправомірна вигода отримана або обіцяна);
- за діями по підготовці до отримання неправомірної вигоди (готування, замах, закінчений);
- за кількістю співучасників (одноособово, групою, організованою групою, учасниками злочинної організації);
- за кваліфікацією (поєднаний із вчиненням інших злочинів або без такого поєднання);
- за формою вчинення.

Вказаних критеріїв може бути і більше - необхідність їх визначення залежить від ситуації, що складається в результаті перевірки інформації про факт отримання неправомірної вигоди.

Список використаних джерел

1. Lederman D, Loayza N. V., Soares R. R. Accountability and corruption: political institutions matter // *Economics & Politics*. 2005. P. 15-18.
2. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей. Організація економічного співробітництва і розвитку Мережа боротьби проти корупції для країн Східної Європи і Центральної Азії ОЕСР 2007 // URL: <http://www.copyright.com>.

Політова Анна Сергіївна,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та судових експертиз Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ ЗБАГАЧЕННЯ

1. Запровадження кримінальної відповідальності за незаконне збагачення (ст. 368-2 КК України), стало реалізацією ст. 20 Конвенції ООН проти корупції від 31.10.2003 р., яка пропонує визнати незаконне збагачення як кримінально каране діяння, якщо воно скоюється умисно, тобто значне збільшення активів державної посадової особи, яке